

6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU VE SİGORTACILIK MEVZUATI UYARINCA SİGORTACININ AYDINLATMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Yrd. Doç. Dr. İrem ARAL ELDELEKLİOĞLU*

GİRİŞ

Medeni Kanununun 2. maddesinde düzenlenen iyiniyet ilkesinin azami olarak uygulandığı sigorta sözleşmelerinde prim, riziko ve teminat dengenin kurulması ve korunması esastır. Sigorta sözleşmelerinde bu dengenin kurulması ve korunması tarafların sözleşmenin her aşamasında birbirlerini karşılıklı olarak iyi niyetle ve tam olarak bilgilendirmelerine bağlıdır.

Prim ile himaye altına alınan riziko arasında uygunluğun sağlanabilmesi için sigortacının tehlikenin doğru biçimde tayin edilmesini mümkün kılacak bilgilere sahip olması gerektiğinden¹ 6762 sayılı TTK ile sigorta ettirene ihbar yükümlülükleri getirilmişken, sigortacının sigorta ettirene karşı benzer nitelikte bir aydınlatma yükümlülüğüne ilişkin bir hüküm ne TTK’ da ne de Borçlar Kanunu’ nda mevcut bulunmamaktaydı.

Gerekçe’ de “doktrin ve yargı kararları da dikkate alınarak sigortacının sözleşmeden veya dürüstlük kuralından kaynaklanan aydınlatma ve bilgi verme yükümlülüğünün doğacağına kabul edildiği” belirtilmiştir. Sigorta ettirene ihbar yükümlülüğü getirilmişken, sigortacı için öngörülmemiş olması neticesinde, tarafların menfaatleri arasında denge kurulması ve korunması dürüstlük kuralı gereği olduğundan sigortacıya aydınlatma yükümlülüğü getirilmiştir. Sigorta sözleşmesinin görüşülme safhasında, taraflar karşılıklı olarak çıkarlarını korumak için dürüstlük kurallarına göre kendisinden beklenen özeni göstermek zorundadır.

---

* Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku ABD Öğretim Üyesi

¹ KENDER, s.214.

Aydınlatma yükümlülüğü sözleşme öncesi kusuru ifade eden (culpa in contrahendo) dürüstlük kuralı ve akdin müspet ihlali kurumları ile doğrudan ilişki içerisindedir².

I- HUKUKİ DAYANAĞI

Çağdaş sigortacılık uygulamalarında kurallar tüketicileri yani sigortalı- ları korumaya yöneliktir. Avrupa Birliği sigorta mevzuatı tüketicilerin ko- runması konusunda titiz davranılması ve özel önlemlerin alınmasını öngör- mektedir. Ülkemizde geçtiğimiz yıllarda, özellikle tüketicinin korunması düşüncesinin yaygınlaşması ve bu hususa ilişkin Avrupa Birliği direktifleri- nin kriter alınması bağlamında Türk sigorta mevzuatında tüketicinin korun- ması ilkesine ağırlıklı olarak önem verilmiştir. Bu bağlamda tüketicinin ko- runması ilkesinin son derece önemli rol oynadığı sigorta ettirenin aydınlatıl- ması gerekliliği hususunun yazılı hukuka girmesi ihtiyacı doğmuştur.

Bu ihtiyaç neticesinde öncelikle sigorta şirketlerinin faaliyete başlama, teşkilat, yönetim, çalışma esas ve usulleri ile faaliyetlerinin sona ermesi ve denetlenmesine ilişkin 03.06.2007 tarih ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu çıkarılmıştır³.

Türk sigortacılığının gelişmesi ile sigorta şirketlerinin ve işlemlerinin denetimine ait yeni esas ve prensiplerin yürürlüğe konulmasının, Avrupa Birliği ile bütünleşme bağlamında kaçınılmaz bir zorunluluk olarak ortaya çıkması ve mevcut Sigorta Murakabe Kanunu' nun ihtiyaçları bu bağlamda tam olarak karşılayamaması neticesinde 2007 yılında yeni bir denetim kanu- nu olarak Sigortacılık Kanunu getirilmiştir. 7397 sayı ve 21.12.1959 tarihli Sigorta Murakabe Kanunu, Sigortacılık Kanunu' nun 45/1 hükmü ile yürür- lükten kaldırılmıştır. Zira Sigorta Murakabe Kanunu zaman içinde belli öl- çüde AB direktifleriyle uyumlu hale getirilmeye çalışılmışsa da Türk sigorta sektörünün boyut ve yapısının AB ülkelerindekilerle aynı olmaması nedeniy- le birebir uyum sağlanamamıştır.

² ÖZDAMAR, Sözleşme Öncesi, s.114.

³ RG: 14.06.2007 tarih ve 26552 sayı.

Küreselleşen piyasada yer alan Türkiye' nin AB direktiflerini, Ulusal Programda⁴ belirtildiği üzere Türk sigorta mevzuatına adapte etmesi zorunluluk haline gelmiştir.

Kanunun gerekçesinde AB kurallarına uyum sağlanması için yapıldığı belirtilmektedir ve AB sigorta mevzuatının ilgili hükümlerinin kanuna esas alındığı görülmektedir⁵.

Avrupa Birliği sigorta mevzuatının ilgili hükümlerinin esas alındığı Sigortacılık Kanunu bir çerçeve kanun niteliğinde olduğundan sigortacılık sektörüne ilişkin temel esaslar belirlenmiş ve detaylar yönetmeliklere bırakılmıştır⁶. Bunun nedeni Avrupa Birliği mevzuatındaki olası değişikliklerin Türk sigorta mevzuatına yansıtılabilmesinin kolaylaştırılmasıdır.

Uygulamaya ilişkin olarak yönetmeliklere bırakılan bir çok hususun temelini Avrupa Birliği direktifleri oluşturmaktadır⁷. Avrupa Birliği sigorta mevzuatında tüketici konumundaki sigortalıların korunması ilkesi uyarınca hayat dışı direktiflerde tüketicinin bilgilendirilmesi üzerinde önemle durulmaktadır⁸. Söz konusu direktiflerde tüketicinin en uygun sigortayı seçebilmesi için gerekli olan tüm bilgilerin sigortacı tarafından kendisine sağlanması gerektiği ifade edilmektedir. Tüketiciler kendilerine önerilen sigorta ürünlerinin temel özelliklerine ilişkin bilgileri temin etmek suretiyle sadece kendi

⁴ 2001/2129 sayılı "Avrupa Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı" ile "Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Kararı, RG: 24.03.2001 tarih ve 24352 sayı.; 2003/5930 sayılı ve 23.06.2003 tarihli "Avrupa Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Ulusal Program" ve Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Ulusal Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Kararı", RG: 24.07.2003 tarih ve 25178 sayı.; 17 Nisan 2007 tarihli "Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı

⁵ KENDER, s.23 ve 38.

⁶ Sigortacılık Kanunu' nun geçici 2. maddesi uyarınca kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler, kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde Müsteşarlığın bağlı olduğu Bakanlıkça çıkartılır. Kanunda öngörülen düzenlemeler yürürlüğe konuluncaya kadar mevcut düzenlemelerin kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

⁷ Hazine Müsteşarlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği' nin Sigortacılık Kanunu' na ilişkin 20.06.2007 tarih ve 2007/ 65 sayılı basın açıklaması.;

⁸ LEMOR, s. 1; MC GEE/HEUSEL, s.13; PFENNIGSTORF, s.115.

buldukları ülkelerden değil tek sigorta piyasasındaki diğer ülkelerden de istedikleri sigorta ürünlerini satın alma imkanına sahip olmaktadır. Nitekim Avrupa Adalet Divanı tarafından sigorta uyumsuzluklarının çözümüne yönelik olarak verilen kararlarda da tüketicinin korunmasına verilen önem üzerinde özellikle durulmakta ve konunun hassasiyeti dile getirilmektedir.

Özellikle sigortalının bilgilendirilmesi hususuna ilişkin olarak, 73/239/EEC ve 88/357/EEC sayılı direktiflerde değişiklik yapılması hakkında 18.06.1992 tarihli ve 92/49/EEC sayılı Üçüncü Hayat Dışı Sigorta direktifinde⁹ ayrıntılı düzenlemeler yer almaktadır.

92/49/EEC sayılı direktifin 31. maddesinde tüketici konumundaki gerçek kişi sigortalıların korunmasını amaçlayan bir düzenleme yer almakta olup, sigorta şirketlerinin sözleşme akdedilmeden önce sigortalıları, sözleşmeye uygulanacak kanun, sigortalıların şikayetlerine ilişkin düzenlemeler ve dava hakları hakkında bilgilendirmesi gerektiği öngörülmüştür.

Bunun yanı sıra 2002/92/EC sayılı direktifin¹⁰ 12. maddesinde tüketicilerin korunması amacıyla sigorta aracılarının bilgilendirme yükümlülüğü özel olarak düzenlenmiştir.

SK.m.11/3 hükmü uyarınca sigorta şirketleri ve sigorta acenteleri tarafından, gerek sözleşmenin kurulması gerekse sözleşmenin devamı sırasında sigorta ettiren, lehdar ve sigortalıya yapılacak bilgilendirmeye ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir. Söz konusu bu hüküm ile sigorta ettirenin bilgilendirilmesi hususu ilk kez pozitif hukukta yer almıştır.

Sigorta ettirenin bilgilendirilmesine ilişkin olarak, 2002/92/EC sayılı direktif doğrultusunda hazırlanmış bulunan “Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik”¹¹ mevcuttur.

⁹ OJ-L 228, 11.08.1992, s.1-23. Kendisinden önceki ilk iki direktifte bir çok değişiklik yapan bu direktif ile bilgi toplama, yerinde denetimler gerçekleştirme yoluyla ayrıntılı incelemeler yapabilme, şirketler hakkında tedbirler alabilme ve bu tedbirlerin uygulanmasını sağlayabilme konularında denetim makamlarına denetim yetkisi verilmektedir.

¹⁰ OJ-L 009, 15.01.2003 s. 3 – 10.

¹¹ RG: 28.10.2007 tarih ve 26684 sayılı. Yönetmelik 15. maddesi uyarınca; 28.11.2006 tarih ve 26360 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye

SSBİY.m.1 hükmü uyarınca yönetmeliğin amacı, belli bir sigorta ilişkisine girmek isteyen kişilerin, gerek sözleşmenin müzakeresi gerekse kurulması sırasında sözleşmenin konusu, teminatları ve diğer özellikleri hakkında oluşabilecek bilgi eksikliklerinin giderilmesi ile sözleşmenin devamı sırasında ortaya çıkabilecek ve sözleşmenin işleyişi ile ilgili olarak sigorta ettireni, sigortalı veya lehdarı etkileyebilecek nitelikteki değişiklik ve gelişmelerden ilgililerin haberdar edilebilmesini teminen sigortacı tarafından yerine getirilmesi gereken görev ve yükümlülükler için usul ve esasları düzenlemektir.

Bilgilendirme yükümlülüğüne nazaran daha kapsamlı olduğunu düşündüğümüz “aydınlatma yükümlülüğü” 6102 sayılı TTK.m.1423 hükmünde düzenlenmiş olup, bu yeni hüküm kaynağını Alman Sigorta Sözleşmesi Kanunu ile Alman Sigorta Murakabe Kanunu’ndan almaktadır.

TTK.m.1423 hükmünde;

Sigortacı ve acentesi, sigorta sözleşmesinin kurulmasından önce, gerekli inceleme süresi de tanınmak şartıyla kurulacak sigorta sözleşmesine ilişkin tüm bilgileri, sigortalının haklarını, sigortalının özel olarak dikkat etmesi gereken hükümleri, gelişmelere bağlı aydınlatma yükümlülüklerini sigorta ettirene yazılı olarak bildirir. Ayrıca, poliçeden bağımsız olarak sözleşme süresince sigorta ilişkisi bakımından önemli sayılabilecek olayları ve gelişmeleri sigortalıya yazılı olarak açıklar.

Aydınlatma açıklamasının verilmemesi hâlinde, sigorta ettiren, sözleşmenin yapılmasına on dört gün içinde itiraz etmemişse, sözleşme poliçede yazılı şartlarla yapılmış olur. Aydınlatma açıklamasının verildiğinin ispatı sigortacıya aittir.

Hazine Müsteşarlığı, çeşitli ülkelerin ve özellikle Avrupa Birliğinin düzenlemelerini dikkate alarak, tüketiciyi aydınlatma açıklamasının şeklini ve içeriğini belirler.” düzenlemesi yer almaktadır.

6102 sayılı TTK’ın “Koruyucu Hükümler” başlıklı 1452. maddenin 3. fıkrası uyarınca, TTK.m.1423 hükmü sigorta ettiren, sigortalı, lehtar aleyhine değiştirilemez değiştirilmesi halinde ise kanun hükmü uygulanacaktır.

İlişkin Yönetmeliği yürürlükten kaldıran 14. maddesi hükmü haricinde 01.03.2008 tarihinde yürürlüğe girecektir.

II- TANIMI

TTK.m.1423 hükmü uyarınca aydınlatma yükümlülüğü sigortacı ve acentesinin sigorta sözleşmesinin kurulmasından önce kurulacak sigorta sözleşmesine ilişkin tüm bilgileri, sigortalının haklarını, sigortalının özel olarak dikkat etmesi gereken hükümleri, gelişmelere bağlı aydınlatma yükümlülüklerini; ayrıca, poliçeden bağımsız olarak sözleşme süresince sigorta ilişkisi bakımından önemli sayılabilecek olayları ve gelişmeleri sigorta ettirene yazılı olarak bildirmesi yükümlülüğüdür.

Kanunda yer alan bu düzenlemeden hareketle aydınlatma yükümlülüğü; sigortacının ve acentesinin sözleşmenin kurulmasından önce ve sonra sigorta ettireni sözleşmenin esaslı unsurları, kapsamı ve şartları hakkında karar vermesini etkileyecek hususlarda bilgilendirmesi olarak tanımlanabilir.

III- AMACI ve İHDAS SEBEPLERİ

Aydınlatma yükümlülüğü ile sigortacının, sözleşme ilişkisine girmek isteyen sigorta ettireni sözleşmeyle ilgili önemli konularda bilgilendirerek sağlıklı karar vermesini sağlaması amaçlanmaktadır.

Aydınlatma yükümlülüğünün getirilmesinin temelinde sigorta pazarının özellikleri, ürün bağlamında sigortanın özellikleri (sigortanın soyut hukuki ürün olması, hizmet edimi karakteri, sigorta ilişkisinin sürekliliği, sigortanın seri şekilde üretilmesi) gibi ekonomik sebepler; tüketicinin korunması gibi sosyal sebepler; sözleşme taraflarının rasyonel kararlar almalarının sağlanması, sözleşme özgürlüğünün gerçekleşmesine katkıda bulunması gibi hukuki sebepler¹² yatmaktadır.

IV- KAPSAMI

Aydınlatma yükümlülüğü, sigorta ettirenin sigorta sözleşmesi hakkındaki bilgi eksikliğini gidermeye yönelik olup, uygulamada en sık karşılaşılan sorun sigorta ettiren/sigortalıların sigorta sözleşmesinin kapsamı hakkında yeterince bilgi sahibi olmamalarıdır. Sigortacı objektif şekilde sigorta menfaatini ilgilendiren tüm maddi ve hukuki bilgileri aktarmalıdır. Detaylı ay-

---

¹² ÖZDAMAR, Sözleşme Öncesi, s.172-186.

aydınlatma sadece sigorta ettirenin özel isteği veya sorusu üzerine verilmeli, gereksiz ayrıntılardan kaçınılmalıdır¹³.

Aydınlatma yükümlülüğü TTK.m.1423/1 hükmü uyarınca “sigorta sözleşmesine ilişkin tüm bilgileri, sigortalının haklarını, sigortalının özel olarak dikkat etmesi gereken hükümleri, gelişmelere bağlı aydınlatma yükümlülüklerini; ayrıca, poliçeden bağımsız olarak sözleşme süresince sigorta ilişkisi bakımından önemli sayılabilecek olayları ve gelişmeleri” kapsamaktadır.

SSBİY.m.5/3 hükmü uyarınca sigortacı dürüstlük ilkeleri çerçevesinde sözleşmenin müzakeresi ve kurulması sırasında sigorta ettirene, sigortayla ilgili teknik konularda yardımcı olmak, yapılacak veya yapılmış sigortacılık işleminin özellikleri ve sözleşmeye konu sigorta teminatı ile sigortanın işleyişi hakkında gerekli her türlü bilgiyi sözlü ve yazılı olarak sağlamakla yükümlüdür. Sigortacı, sigorta ettirene sigorta sözleşmesine ilişkin genel açıklamalar, sözleşmenin kapsamındaki teminatlara ve özel şartlara ilişkin açıklamalar, riziko ve tazminata ilişkin açıklamalar, kendisine ve acentesine ilişkin açıklamalar yapmakla yükümlüdür. Örneğin kredi hayat sigortası yapan bankanın sigorta poliçesinin her yıl kendiliğinden yenilenmeyeceğini müşterisine bildirmesi gerekir¹⁴.

Aydınlatma yükümlülüğünün konusunu önceden hazırlanmış tip sözleşmenin genel şartlarının müşteriye verilmesi, muhatabın iradesinin oluşmasında etkili önemli olayların bildirilmesi, sözleşmenin kurulma şartları ve sözleşmeyi sona erdirmeye imkanı hakkında bilgi verilmesi teşkil eder.

Sigortacının aydınlatma yükümlülüğünün kapsamına sigorta ettirene bilgi vermenin yanı sıra kendisine danışmanlık yapma yükümlülüğünün de dahil olduğu ve sigorta ettirenin bilgilendirilmesinin ikinci ve tamamlayıcı adımı olduğu görüşü ileri sürülmektedir¹⁵.

Danışmanlık yükümlülüğünün kapsamını kendisine sözleşme yapmak amacıyla başvuran müşterisine ihtiyaçlarını ve rizikosunu tespit ettikten

¹³ OZANOĞLU, s.71; ÖZDAMAR, Sözleşme Öncesi, s.193.

¹⁴ ÇEKER, s.61.

¹⁵ ÖZDAMAR, Sözleşme Öncesi, s.190 ve 234.

sonra aydınlatma formunu vermesinin yanı sıra uygun sözleşme seçenekleri arasında tavsiye bulunması oluşturmaktadır.

Sigortacı bu yükümlülüğünü yerine getirirken sigorta ettireni yanıltıcı her türlü hal ve davranıştan kaçınmak zorundadır. Sigortacı, sigorta ettiren tarafından yanlış anlaşılabilir davranışlardan kaçınmak ve yanlış anlamaları düzeltmekle de yükümlüdür¹⁶.

V- YÜKÜMLÜSÜ

TTK.m.1423/1 hükmü uyarınca bu yükümlülük sigortacı ve acentesine aittir.

SSBİY.m.5/1 hükmü uyarınca bu yükümlülük sigortacıya aittir.

Sigorta sözleşmesinde yetkili makamlardan ruhsat alarak sigortacılık faaliyetinde bulunan sigorta ettiren veya sigortalının maruz kalabileceği riske prim karşılığında güvence veren risk taşıyıcıdır¹⁷. Sigorta sözleşmelerinde sigorta himayesi sağlama edimi sigortacı tarafından yerine getirilmektedir.

SK.m.3/1 ve SRŞKÇEY¹⁸.m.5/1 hükümleri uyarınca Türkiye’ de faaliyet gösterecek sigorta şirketleri¹⁹ ile reasürans şirketlerinin²⁰ anonim şirket veya kooperatif şeklinde kurulmuş olması şarttır²¹. SK.m.3/1 hükmünde şirket türü ve faaliyet alanı açıkça belirtilmiştir.

¹⁶ ÖZDAMAR, Sözleşmenin Kurulmasından Sonraki, s.1683.

¹⁷ KUBİLAY, s.40; OMAĞ, s.347.

¹⁸ RG: 17.01.2009 tarih ve 27133 sayılı SRŞKÇEY.m.28 hükmü ile 26.12.1994 tarihli ve 22153 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

¹⁹ SK.m.2/ö ve SRŞKÇEY.m.4/1-e hükümleri uyarınca sigorta şirketi Türkiye’ de kurulmuş sigorta şirketi ile yurt dışında kurulmuş sigorta şirketinin Türkiye’ deki teşkilatını ifade eder.

²⁰ SK.m.2/k ve SRŞKÇEY.m.4/1-d hükümleri uyarınca reasürans şirketi Türkiye’ de kurulmuş reasürans şirketi ile yurt dışında kurulmuş reasürans şirketinin Türkiye’ deki teşkilatını ifade eder.

²¹ Sermayelerinin yetersiz olması ve bir sigorta şirketinin sahip olması gereken aleniyetin bulunmaması gerekçeleriyle, TTK.m.503/3 uyarınca limited şirketler sigortacılıkla uğraşamaz.

Uygulamada çoğu zaman sigorta aracıları sigorta sözleşmelerinin kurulmasını sağlamakta olup bu durumda aracılarla muhatap olan müşteriler sözleşmenin kurulmasından önceki bilgileri aracılardan almaktadır. SSBİY.m.6/1 hükmü ile sigortacıya ait yükümlülüklerin aynen acenteler için de geçerli olduğu düzenlemesi getirilmiştir.

Aydınlatma yükümlülüğünün sigorta ettiren talep etmeden kendiliğinden yerine getirilmesi zorunludur.

VI- MUHATABI

TTK.m.1423/1 hükmü uyarınca aydınlatma yükümlülüğünün muhatabı ise sigorta ettirendir.

SSBİY.m.5/1 hükmü uyarınca bu yükümlülük sigorta ettirene ve sigorta sözleşmesine taraf olmak isteyen kişilere karşı ifa edilir.

Sigorta ettiren kendisi veya bir başkası (üçüncü şahıs) için sigorta himayesi tesis eden kişidir²². Bir başka deyişle sigorta ettiren, sigorta sözleşmesini yapan ve sigorta sözleşmesinden doğan bütün yükümlülüklerini yerine getirmek durumunda olan kimsedir²³. Sigorta ettiren gerçek veya tüzel kişi olabilir.

SSBİY.m.6/2 uyarınca talep hâlinde sigortacı, sigorta ettirene karşı bilgilendirme konusundaki tüm yükümlülüklerini sigortadan faydalanacak kişilere karşı da yerine getirmek zorundadır.

Sigorta sözleşmesinin temsilci aracılığıyla yapılması durumunda aydınlatma yükümlülüğünün mutlaka sözleşmenin tarafı olacak kişiye karşı ifa edilmesi zorunlu olmayıp, temsilcinin aydınlatılması da borcun ifası bakımından yeterlidir²⁴.

Hazine Müsteşarlığı'nın SSBİY'nin uygulanmasını kolaylaştırmak için çıkardığı 2008/12 sayılı genelgede "sigorta ettirenin gerçek veya tüzel kişi

²² SOMER, s. 28, dn.53.

²³ KENDER, s.174; KUBİLAY, s.40-41.

²⁴ ÖZDAMAR, Sözleşme Öncesi, s.130.

olması ihtimalinde aydınlatmanın herkesi kapsayacak şekilde yapılması” gerektiği belirtilmiştir²⁵.

VII- İFA ZAMANI

TTK.m.1423/1 hükmü uyarınca bu yükümlülük öncelikle sigorta sözleşmesinin kurulmasından öncesini kapsamaktadır. Uzun süreli sözleşmelerde tarafların sözleşmenin kurulmasından önce ve devamı sırasında aydınlatma yükümlülüğü bulunmaktadır.

Sözleşme öncesi döneme ilişkin aydınlatma yükümlülüğü tarafların sözleşme kurmak üzere ilişkiye girdikleri andan sözleşmenin kurulmasına kadar geçen sürede yerine getirilmelidir. Yükümlülüğün ifası en geç sigorta sözleşmesinin kurulmasına, icaba uygun kabul iradesi açıklanana kadar ifa edilmelidir.

Sözleşmenin devamı sırasındaki aydınlatma yükümlülüğü sigorta sözleşmesinin geçerli olduğu süre içerisinde devam eder.

SSBİY.m.5/2 hükmü uyarınca bu yükümlülük, sigorta sözleşmesinin kurulmasından önce başlar ve sözleşmenin geçerli olduğu süre içinde de devam eder. Nitekim bu yükümlülük Yönetmelik’ te “Sözleşmenin Müzakeresi ve Kurulması Sırasındaki Bilgilendirme Yükümlülüğü” ve “Sözleşme Kurulduktan Sonra Sigortacının Yükümlülükleri ve Sigorta Ettirenin Bilgilendirilmesi” başlıkları altında iki ayrı grupta düzenlenmiştir.

VIII- USULÜ

TTK.m.1423/1 hükmü uyarınca sigortacı ve acentesi, sigorta sözleşmesinin kurulmasından önce, gerekli inceleme süresi de tanınmak şartıyla aydınlatma yükümlülüğü kapsamındaki hususları sigorta ettirene yazılı olarak bildirir.

SSBİY.m.5/1 hükmü uyarınca sigortacı bu yükümlülüğünü sözlü ve yazılı şekilde yerine getirir. Aydınlatmanın yazılı olarak yapılması esastır. An-

²⁵ Hazine Müsteşarlığı’ nın 02.05.2008 tarih ve 2008/12 sayılı Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmeliğin Uygulanması Hakkında Genelgesi.

cak, telefon, çağrı merkezi, internet ve benzeri iletişim araçları kullanılarak uzaktan pazarlama yöntemleriyle yapılan sigorta sözleşmelerinde olduğu gibi sözleşme taraflarının fizikî olarak karşı karşıya gelmesinin ve işin gereği olarak yazılı bilgilendirme yapılmasının söz konusu olmadığı hâllerde yazılı bilgilendirme şartı aranmayabilir.

Yazılı şekil şartı uyarınca SSBİY ile getirilen bir yenilik olarak bilgilendirme formu gündeme gelmektedir.

SSBİY.m.8/1 hükmü uyarınca sigortacı, sigorta sözleşmesinin kurulmasından önceki müzakere safhasında sözleşmeye taraf olmak isteyen kişilere bilgilendirme formunun bir suretini verir. Bilgilendirme formu Yönetmeliğin 4/b hükmünde, sözleşme kurulmadan önce sözleşmeye taraf olmak isteyen ve talep edilmesi hâlinde sigortadan faydalanacak diğer kişilere sigortacı tarafından verilen ve sigortanın kapsamı, işleyişi ve tazminat ödeme kurallarına ilişkin özet bilgileri içeren belge olarak tanımlanmıştır. Form bir sıhhat şartı olmayıp ispat vasıtasıdır.

Hükmün devamında bilgilendirme formunun şekil ve içeriğinin Hazine Müsteşarlığınca tespit edileceği ancak Yönetmeliğin yürürlüğe girmesini müteakip, halihazırda bilgilendirme formu mevcut bulunmayan sigorta türleri için, sigortacı tarafından asgari olarak; sigortacı ile acenteye ilişkin unvan ve iletişim bilgilerini; akdedilecek sözleşmeye ilişkin genel uyarıları; sözleşme ile verilen teminatları; sigorta teminatının istisnaları ile her bir sigorta türü için teminat kapsamı dışında olup da poliçede ayrıca belirtilmesi kaydıyla ek sözleşme ile teminat kapsamına alınabilecek kıymetleri, rizikoları veya sözleşmeye eklenebilecek özel hükümler ve klozlara ilişkin bilgileri; tazminata ilişkin genel bilgiler ile tazminat ödeme kurallarını; şikayet ve bilgi talepleri ile tahkim üyeliğine ilişkin bilgileri içerecek şekilde hazırlanacak geçici bilgilendirme formlarının kullanılacağı öngörülmüştür.

SSBİY.m.9 hükmü uyarınca bilgilendirme formunun ilgili bölümleri sigortacı tarafından gerçeğe ve mevzuata uygun şekilde doldurulur. Sigortacı, bilgilendirme formlarının basımını yapmak veya formları elektronik ortamda hazırlamak ve bulundurmak zorundadır. Formların basılması durumunda basım ve dağıtımına ilişkin tüm giderler kendisine ait olan sigortacı, formları acentelerine zamanında ve yeterli sayıda tevdi etmek zorundadır. Formların

elektronik ortamda bulundurulması hâlinde sigortacı, acentelerinin formlara tam ve kesintisiz erişiminin sağlanması için gerekli altyapıyı oluşturmak ve bu konuda her türlü tedbiri almakla yükümlüdür. Elektronik ortamda üretilen bilgilendirme formlarının bilgisayar yazıcısı veya benzeri cihazlarla basımının yapılması hâlinde, bu fıkra da belirtilen yükümlülük yerine getirilmiş sayılır.

En az iki nüsha düzenlenecek bilgilendirme formu, sözleşmenin kurulmasından önce sigortacı tarafından kaşelenip imzalandıktan sonra, sözleşmeye taraf olmak isteyen kişiye imza karşılığı verilir. Sigortacı formun bir nüshasını saklamak zorundadır. İmza, sigorta ettirenin, sigorta sözleşmesi ve işleyişi hakkında bilgi sahibi olduğu hususunda aksi ispat edilebilir karine teşkil eder.

Sigortacı, sözleşmenin müzakeresi sırasında bilgilendirme formunu sigorta sözleşmesine taraf olmak isteyen kişilere vermek zorundadır. Talebe bağlı olarak, gerek sözleşmenin müzakeresi gerekse devamı sırasında, sözleşmeye konu sigortaya ait sigorta genel şartları ile rizikonun gerçekleşmesi hâlinde tazminat başvurusunda talep edilebilecek bilgi ve belgelere ilişkin liste sigortacı tarafından ilgililere verilir.

SSBİY.m.10 hükmü uyarınca sigortacının sözleşme kurulduktan sonra genel aydınlatma yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu bağlamda sigortacı, sözleşmeye konu sigortaya ilişkin mevzuatta meydana gelen değişiklikler başta olmak üzere; iflâs veya tasfiyesini, ilgili branşlarda yapılan ruhsat iptallerini, tüm branşlarda sözleşme yapma yetkisinin kaldırıldığını ve sigorta sözleşmesinin devamı sırasında ortaya çıkabilecek, sigorta ettiren ile sigorta sözleşmesinden yararlanacak kimselerin hak, borç ve yükümlülüklerini doğrudan etkileyebilecek nitelikteki her türlü değişiklik ve gelişmeyi, sigorta ettirene veya sözleşmeden menfaat sağlayacak kişilere, en geç on iş günü içinde bildirir.

SSBİY.m.11 uyarınca sigortacı, sözleşmenin yürürlükte olduğu süre içindeki aydınlatma yükümlülüğünü taahhütlü mektup, faks, telgraf, elektronik posta, güvenli elektronik imza veya Müsteşarlıkça uygun görülen benzeri araçlarla yerine getirir. Sigortacının, çağrı merkezi veya telefon aracılığıyla yapacağı bilgilendirme, görüşmenin manyetik veya dijital ortamda kayıt

altına alınmış olması ve bu durumun da sigortacı tarafından ispat edilmesi hâlinde gereği gibi yerine getirilmiş sayılır. Bu yükümlülüğün belirtilen yazılı şekillerde yerine getirilebilmesinin mümkün bulunmadığının tespiti hâlinde, gerekli bildirimler, Müsteşarlığın uygun görüşü alınarak ve Müsteşarlıkça uygun görülecek usulde basın ve yayın kuruluşları yoluyla da yapılabilir.

TTK.m.1423/2-son ve SSBİY.m.5/1-son hükümleri uyarınca aydınlatma açıklamasının verildiğinin ispatı sigortacıya aittir. Anılan hükümlerde ispata ilişkin genel hukuk kuralı tekrarlanmış ve sigortalı korunmuştur.

TTK.m.1432/son ve SSBİY.m.5/1-son hükümleri uyarınca Hazine Müsteşarlığı, çeşitli ülkelerin ve özellikle Avrupa Birliğinin düzenlemelerini dikkate alarak, tüketiciyi aydınlatma açıklamasının şeklini ve içeriğini belirleyecektir.

Doktrinde bu yetkinin Hazine Müsteşarlığına verilmesi eleştirilmektedir²⁶. Ancak Gerekeç’ de bu yetkinin “tüm sigortacılar için yeknesaklık sağlamak üzere” Hazine’ ye verildiği belirtilmiş olup, kanaatimce doğru ve yerinde bir düzenlemedir.

Son olarak SSBİY.m.12 ve 13 hükümleri ile sigortacıya aydınlatma yükümlülüğü kapsamında bazı ek yükümlülükler daha getirilmiştir.

SSBİY.m.12 uyarınca sigortacının kendisine yöneltilmiş bilgi talepleri ve şikayetleri cevaplandırma yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu bağlamda; sigortacı, sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayanlar tarafından yazılı veya elektronik iletişim araçlarıyla kendisine yöneltilen sigortaya ilişkin şikayetlerle, sözleşmeye bağlı olarak yapılacak ödemeler de dahil olmak üzere sözleşmeye ilişkin her türlü bilgi taleplerini, başvurunun kendisine ulaşmasından itibaren onbeş iş günü içinde cevaplandırmak zorundadır. Sigortacı, bu yükümlülükleri yerine getirebilmek amacıyla asgari iki kişiden oluşan, şikayet ve bilgi taleplerini değerlendirip sonuçlandırmakla görevli bir şikayet birimi kurar. Söz konusu şikayet birimi, sigortacıya ulaşan tüm şikayetlere ilişkin kayıt ve istatistikleri tutar ve üçer aylık dönemler

²⁶ ŞEKER ÖĞÜZ/SEVİNÇ KUYUCU, s.24.

itibarıyla, Müsteşarlıkça tespit edilecek usul ve esaslara uygun olarak, Müsteşarlığa rapor gönderir.

SSBİY.m.13 hükmü ile sigorta şirketlerine internet sitesi kurma zorunluluğu getirilmiştir. Anılan hüküm uyarınca sigortacı; sigorta ettiren, sigortalı ve lehdarların, sigortacılığa ve mevzuata ilişkin gelişmelerden sürekli olarak bilgilendirilmelerini sağlamak için gerekli bilgi işlem altyapısı çalışmalarını yapmak ve bu çerçevede Müsteşarlıkça belirlenecek şartları yerine getirmek üzere idari ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdür. Bu bağlamda sigortacının kurumsal internet sitesi oluşturması gerekmektedir.

Sigortacı, bilgilendirme faaliyetinin etkin olarak yürütülebilmesi ve ilgililerin ihtiyaç duyacakları bilgiye en kısa ve kolay yoldan ulaşabilmesi amacıyla, aşağıdaki bilgi veya belgelerin yer alacağı sayfa ve formları kolaylıkla okunabilir bir puntoda, ayrı ayrı ve ana sayfadan doğrudan bağlantı vermek suretiyle oluşturarak kurumsal internet sitesi aracılığıyla kamuoyunun bilgisine sunar.

Kurumsal internet sitesinde sigorta şirketine ilişkin genel bilgiler başta olmak üzere;

- Sigortacının ortaklık yapısı, idari yapısı ve sermayesine ilişkin bilgiler,
- Faaliyet gösterilen branşlar ile bu çerçevede sunulan sigortacılık hizmetleri ve ürünler ile ilgili bilgiler,
- Sigorta ürünleri çerçevesinde teminat kapsamında olmamasına rağmen ek sözleşme ile teminat kapsamına alınabilecek kıymetler, rizikolar veya sözleşmeye konulabilecek özel hükümlere ilişkin bilgiler,
- Sözleşmeye konu rizikonun gerçekleşmesi hâlinde, sigorta ettirenin, sigortalının ya da lehdarın hak ve yükümlülükleri ile bunların izlemesi gereken prosedüre ilişkin bilgiler,
- Vergi uygulamalarına ilişkin bilgiler,
- Genel müdürlük ve bölge müdürlükleri başta olmak üzere adres, elektronik posta, telefon ve faks numaraları,
- Acentelere ilişkin irtibat adresleri, telefon ve faks numaraları,
- Şikayet ve başvuruların yapılma şekli ve usulleri,

- Sigorta ettirenlerin, sigortalıların veya sigortadan menfaat sağlayan kişilerin internet üzerinden bilgi talep edebilmesi ve şikayette bulunabilmesine olanak sağlanmasını teminen oluşturulacak elektronik formlar,

- İstatistikî veriler ve diğer bilgiler yer almalıdır.

Bunun yanı sıra sigortacı; sigorta ettirenlerin, sigortalıların veya sigortadan faydalanacak diğer kişilerin poliçe bilgileri ile tazminat ödemelerine ilişkin işlemlerin güncel haline ve Müsteşarlıkça uygun görülecek diğer konulara ve verilere, internet aracılığıyla günlük olarak erişimini sağlamak amacıyla gerekli bilgi işlem altyapısını kurmak durumundadır. Sigortacı tarafından oluşturulacak sisteme poliçe numarası, hasar dosya numarası veya sigortacı tarafından sağlanacak kullanıcı adı, şifre ya da benzeri kişisel bilgiler ile giriş yapılabilecektir.

IX.-YÜKÜMLÜLÜĞÜN İHLALİ ve İHLALİN SONUÇLARI

Sigortacı bilgilendirme yükümlülüğünü hiç veya gereği gibi ifa etmeyecek ihlal edebilir.

TTK.m.1423/2 hükmü uyarınca aydınlatma açıklamasının verilmemesi hâlinde, sigorta ettirene, sözleşmenin yapılmasına ondört gün içinde itiraz etme hakkı tanınmıştır. Sigorta ettirenin bu sürede itiraz hakkını kullanmaması halinde sözleşme poliçede yazılı şartlarla yapılmış olur.

Sigorta ettirenin itiraz hakkının ondört gün ile sınırlandırılmış olmasının sigortacının ve sigortacılık sektörünün lehine bir düzenleme olduğu kanaatindeyim. Zira aydınlatma açıklaması vermeyen sigortacının, Sigortacılık Kanunu' na göre, poliçe vadesi sonuna kadar devam eden tazmin yükümlülüğü, ondört günlük itiraz süresi ile sınırlandırılarak, bu süre içinde gerçekleşen hasarlara indirgenmiştir.

Ondört günlük itiraz süresinin ne zaman başlayacağı kanun hükmünden net olarak anlaşılamamakla birlikte doktrinde sürenin sözleşmenin kurulmasından itibaren başlayacağını kabulünün yerinde olacağı ileri sürülmektedir²⁷.

²⁷ ÖZDAMAR, Sözleşme Öncesi, s.364; ŞEKER ÖĞÜZ/SEVİNÇ KUYUCU, s.24; ÜNAN, s.124.

Kanaatimce ondört günlük itiraz süresi, poliçenin sigortalı tarafından teslim alındığı anda başlar. Çünkü sigorta ettirene karşı aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmemiş olduğu durumlarda sigorta ettirenin itirazlarını ileri sürebilmesi için poliçe içeriğini incelemiş olması bunu için de poliçeyi fiilen teslim almış olması gereklidir.

Sigorta ettirenin süresi içinde itirazı üzerine bu durumun sözleşmeye etkisinin ne olacağı kanunda düzenlenmemiştir. TTK.m.1423/2 hükmünün zıt anlamından sigorta ettirenin sözleşmenin kurulmasına yönelik iradesini geri aldığı ve sözleşmenin geriye etkili olarak sona erdiğinin kabulünün, kanunun sistematiğine uygun bir çözüm olacağı savunulmaktadır²⁸.

SSBİY.m.7/1 hükmü uyarınca sigorta sözleşmesinin müzakeresi, kurulması ve devamı sırasında, bu yükümlülük gereği gibi yerine getirilmemiş veya sigortacı hakkında yanıltıcı bilgi verilmiş ya da Yönetmeliğin 8. maddesinde düzenlenen bilgilendirme formu gereği gibi teslim edilmemiş yahut bilgilendirme formunda yer alan bilgiler gerçeğe aykırı şekilde düzenlenmiş ve bu hallerden herhangi biri sigorta ettirenin kararına etkili olmuş ise yükümlülüğün ihlali sözkonusudur.

İhlal halinde sigorta ettiren SSBİY.m.7 hükmü uyarınca sözleşmenin feshini ve uğranılan zararın giderilmesini talep etmek hakkına sahiptir.

Sigorta ettirenin tazminat talep edebilmesi için sigortacının kendisinin veya yardımcısının kusurlu bir davranışı ile yükümlülüğü ihlal etmiş olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra ihlal ile meydana gelen zararlı sonuç arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Bu bağlamda yükümlülüğün ihlali sonucunda sigorta ettirenin malvarlığı alanında meydana gelen eksilmeler ve elde edilemeyen menfaatler bu kapsamda değerlendirilmelidir.

Sigorta ettirenin fesih hakkını kullanmasıyla sigorta sözleşmesi geleceğe etkili olarak sona erer.

Sigortacının aydınlatma yükümlülüğünü ihlal etmesi halinde TTK.m.1423 ve SSBİY.m.7 hükümleri ile sigorta ettirene tanınan hakların çeliştiği görülmektedir. Sigorta ettirenin sözleşmeye itiraz hakkı ile tazminat

---

²⁸ ŞEKER ÖĞÜZ/SEVİNÇ KUYUCU, s.24.

ve fesih hakları özellikle sözleşme öncesi aydınlatma yükümlülüğü açısından birbirleriyle çelişmektedir. Sigorta ettiren ondört gün içinde herhangi bir itirazda bulunmadığı takdirde aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirildiğini veya yerine getirilmiş olmasa da itiraz etmeyeceği yönündeki iradesini ortaya koymaktadır. Bu durumda sigorta ettirenin daha sonra yönetmeliğe dayanarak sözleşmeyi feshetmesi veya tazminat istemesi yerinde olmayacaktır. Bu bağlamda tali mevzuat konumundaki yönetmelikte yer alan düzenlenmenin kanun koyucu tarafından yeniden değerlendirilerek TTK.m.1423 hükmüne uygun hale getirmesi gerekmektedir.

SONUÇ

Çağdaş sigortacılık uygulamalarında kurallar tüketicileri yani sigortalıların korumaya yöneliktir. Avrupa Birliği sigorta mevzuatı tüketicilerin korunması konusunda titiz davranılması ve özel önlemlerin alınmasını öngörmektedir. Ülkemizde geçtiğimiz yıllarda, özellikle tüketicinin korunması düşüncesinin yaygınlaşması ve bu hususa ilişkin Avrupa Birliği direktiflerinin kriter alınması bağlamında Türk sigorta mevzuatında tüketicinin korunması ilkesine ağırlıklı olarak önem verilmiştir. Bu bağlamda tüketicinin korunması ilkesinin son derece önemli rol oynadığı sigorta ettirenin aydınlatılması gerekliliği hususunun yazılı hukuka girmesi ihtiyacı doğmuştur. Nitekim 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun Gereğesinde “doktrin ve yargı kararları da dikkate alınarak sigortacının sözleşmeden veya dürüstlük kuralından kaynaklanan aydınlatma ve bilgi verme yükümlülüğünün doğacağına kabul edildiği” belirtilmiştir.

Sigortacının aydınlatma yükümlülüğü kaynağını 6102 sayılı TTK.m.1423, Sigortacılık Kanunu ve Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik teşkil etmektedir.

Sigortacının ve acentesinin sözleşmenin kurulmasından önce ve sonra sigorta ettireni sözleşmenin esaslı unsurları, kapsamı ve şartları hakkında karar vermesini etkileyecek hususlarda bilgilendirmesi olarak tanımlanan aydınlatma yükümlülüğü ile sigortacının, sözleşme ilişkisine girmek isteyen sigorta ettireni sözleşmeyle ilgili önemli konularda bilgilendirerek sağlıklı karar vermesini sağlaması amaçlanmaktadır.

Bu yükümlülük kapsamında sigortacı sigorta sözleşmesine ilişkin tüm bilgileri, sigortalının haklarını, sigortalının özel olarak dikkat etmesi gereken hükümleri, gelişmelere bağlı bildirim yükümlülükleri; ayrıca, poliçeden bağımsız olarak sözleşme süresince sigorta ilişkisi bakımından önemli sayılabilecek olayları ve gelişmeleri sigorta ettirene bildirmek zorundadır. Bu bağlamda Sigortacı, sigorta ettirene sigorta sözleşmesine ilişkin genel açıklamalar, sözleşmenin kapsamındaki teminatlara ve özel şartlara ilişkin açıklamalar, riziko ve tazminata ilişkin açıklamalar, kendisine ve acentesine ilişkin açıklamalar yapmakla yükümlüdür.

Bu yükümlülük sigortacı ve acentesine ait olup, muhatabı ise sigorta ettirendir.

Aydınlatmanın yazılı olarak yapılması esastır. Yazılı şekil şartı uyarınca SSBİY ile getirilen bir yenilik olarak bilgilendirme formu gündeme gelmektedir. Sigortacı, sözleşmenin müzakeresi sırasında bilgilendirme formunu sigorta sözleşmesine taraf olmak isteyen kişilere vermek zorundadır.

Aydınlatma açıklamasının verildiğinin ispatı sigortacıya aittir.

Hazine Müsteşarlığı, çeşitli ülkelerin ve özellikle Avrupa Birliğinin düzenlemelerini dikkate alarak, tüketiciyi aydınlatma açıklamasının şeklini ve içeriğini belirleyecektir.

SSBİY hükümleri ile sigortacıya aydınlatma yükümlülüğü kapsamında ek yükümlülükler olarak, kendisine yöneltilmiş bilgi talepleri ve şikayetleri cevaplandırma yükümlülüğü ve internet sitesi kurma zorunluluğu getirilmiştir.

Aydınlatma yükümlülüğünün ihlali halinde TTK.m1423 hükmü ile sigorta ettirene, sözleşmenin yapılmasına on dört gün içinde itiraz etme hakkı tanınmıştır. Sigorta ettirenin bu sürede itiraz hakkını kullanmaması halinde sözleşme poliçede yazılı şartlarla yapılmış olur. İhlal halinde sigorta ettirenin SSBİY.m.7 hükmü uyarınca sözleşmenin feshini ve uğranılan zararın giderilmesini talep etmek hakkına sahiptir. Ancak aydınlatma yükümlülüğünün ihlali halinde sigorta ettirene TTK.m.1423 ile tanınan itiraz hakkı ile SSBİY.m.7 hükmü ile tanınan fesih ve tazminat hakkı birbiriyle çelişmekte olup, yönetmeliğin bu hususta kanun hükmü ile uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA*

- ÇEKER, Mustafa:** 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Sigorta Hukuku, Adana 2011.
- MEMİŞ, Tekin:** Türk Ticaret Kanunu Tasarısı' nın Sigorta Hukukuna Dair 6. Kitabının Genel Hükümlerinin Değerlendirilmesi, Sigorta Hukuku Dergisi, Yıl: 2005, Özel sayı:1.
- KENDER, Rayegân:** Türkiye' de Hususi Sigorta Hukuku, Sigorta Müesses-i, Sigorta Sözleşmesi, Güncelleştirilmiş 11. Bası, İstanbul 2011.
- KUBİLAY, Huriye:** Uygulamalı Özel Sigorta Hukuku, İzmir 2003.
- LEMOR, Ulf:** Consumer Protection in the European Single Market, CEA Report 2006.
- MC GEE, Andrew/**
- HEUSEL, Wolfgang:** The Law and Practice of Insurance in the Single European Market, Trier 1995.
- OMAĞ, Merih Kemal:** Sigorta Hukuku, Ticaret Hukuku, AÜAÖF Yayınları, Eskişehir 2001.
- OZANOĞLU, H. Seçkin:** Tüketici Sözleşmeleri Kavramı, AÜHFD, Ankara 2001, s.55-90.
- ÖĞÜZ ŞEKER, Zehra/**
- KUYUCU, Sevinç:** Yeni Türk Ticaret Kanunu' nda Sigorta Hukuku, İstanbul 2011.
- ÖZDAMAR, Mehmet:** Sigortacının Sözleşme Öncesi Aydınlatma Yükümlülüğü, Ankara 2009. (Sözleşme Öncesi)
- ÖZDAMAR, Mehmet:** Sigortacının Sözleşmenin Kurulmasından Sonraki Aydınlatma Yükümlülüğü, Prof. Dr. Fırat Öztan' a Armağan, C.II, Ankara 2010. (Sözleşmenin Kurulmasından Sonraki)
- PFENNIGSTORF, Werner:** Public Law Of Insurance, Germany 1996.
- SOMER, Mehmet:** Başkası Hesabına Sigorta, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, İstanbul 2000

ÜNAN, Samim: Türk Ticaret Kanunu Taslağı'nın Sigorta Hukuku Başlıklı Altıncı Kitabı Hakkında Düşünceler, SHD 2005, Özel Sayı 1, s.109-196.

* Kaynakçada yer alan bir yazarın birden fazla eserinden yararlanıldığı durumlarda yararlanılan eserini belirtmek için kısaltılmış şekline atıfta bulunulmuştur.

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AÜAÖF	: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
C	: Cilt
CEA	: Comité Européen des Assurances
Dn	: Dipnot
EC	: European Community
EEC	: European Economic Community
OJ	: Official Journal
L	: Legislation
m	: Madde
RG	: Resmi Gazete
s	: Sayfa
SK	: Sigortacılık Kanunu
SRŞKÇEY	: Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Yönetmeliği
SSBİY	: Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik
TTK	: Türk Ticaret Kanunu